

S. Sayısı : 50

**Türk Ceza Kanununun 140 ve 159 ncu maddelerinin
değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Adalet
Komisyonu raporu (1/13)**

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71-628, 6/2104

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun 140 ve 159 ncu maddelerinin değiştirilmesi hakkında Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 2 . IX . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu arz ederim.

**Başbakan
R. Peker**

Türk Ceza Kanununun 140 ve 159 ncu maddelerinin değiştirilmesine dair tasarruun gerekçesi

Türk Ceza Kanununun 140 ve 159 ncu maddeleri, bugünkü ihtiyaçlara cevap verecek durumda bulunmadıkları cihetle aşağıda izah edilen sebeplerle bu maddelerin değiştirilmesine zaruret hâsıl olmaktadır.

Madde 140 : Memleket dâhilinde ikamet etmekte olan bir yurttaşın, Devletin itibar veya nüfuzunu kırarak surette Devletin dâhilî vaziyetihakkında ecebi bir memlekette asılsız, mübalâgalı veya maksadı mahsusa müstenit havadis ve haberler yayması veya millî menfaatlere zarar verecek herhangi bir faaliyette bulunması hâlenyürürlükte bulunan 140 ncu maddenin şümülü dışında kalmaktadır.

Bu maddenin esas unsuru, yurttaşın ecebi bir memlekette bu gibi hareket ve faaliyette bulunmuş olmasıdır. Halbuki, bu fiil ve hareketler memleket içinde oturmakta olan bir kimse tarafından da işlenebilir. Bu gibi hareket ve faaliyetlerin yurt içinde veya ecebi memlekette bulunan yurttaşlar tarafından işlenilmesi arasında fark gözetilmemesi ve her ikisinin de aynı suretle muamele ve takibata mâruz bırakılması Adalet vehakkaniyet icabıdır.

Bundan başka; son zamanlarda, yalnız memleketimizi alâkadar eden birtakım meseleler hakkında, yabancıların müdahalesini isteyen bazı yazıların intişar ettiği esefle görülmektedir. Bu halin, yurdumuz ve milletimiz için ne kadar elîm bulunduğunu izaha lüzum yoktur. Bu hareketler, yalnız milletimizin kadir ve itibarını kırmakla kalmayıp aynı zamanda memleketimizin birlik ve düzenliğini de bozan en tehlikeli hareketlerdir. Bir Devletin, dâhilî ve harici işlerine yabancıların müdahalelerini istemek, o Devletin egemenlik ve istiklâlinin ortadan kaldırılmasını istemekten başka bir şeye hamlolunamaz. Doğrudan doğruya Devletin bünyesine müteveceh olan ve onun egemenlik ve istiklâlini sarsmağa mâtuf bulunan bu gibi hareketlere müsamaha edilemeyeceği cihetle bu maksatları teminen 140 ncu maddede değişiklik yapılmasına zaruret hâsıl olmuştur.

Madde 159. : Türk Ceza Kanununun 159 ncu maddesinin birinci fıkrası mucibince Türklüğü, Büyük Millet Meclisini, Cumhuriyeti ve Hükümetin mânevî şahsiyetini alenen tahkir ve tezyif fiilleri suç sayılmasıyla bulunduğu hallere Hükümetin ayrılmaz birer cüzü buluna Bakanlıklara yönel-

tilen tahkir ve tezyif fiilleri suç sayılmamıştır. Bu vaziyetten istifade eden bazı kimselerin münferiden şu veya bu Bakanlıklardan birini ele alarak ve normal tenkit çerçevesi dışına çıkarak en ağır söz ve yazılarla tecavüzlerde buldukları ve bu halin ise umumi efkârı tehyic ve rencide ettiği sık sık görülmektedir. Mütemediyen tekrarlanan bu gibi hareketlerin önüne geçilmesine artık katî bir lüzum ve zaruret hâsıl olmuştur.

Bundan başka emsaline çok vakit rastlanan bir yazı veya makale kelime, kelime veya cümle, cümle incelendikte: açık bir surette hakaret ve tezyifi tazammun etmemekle beraber heyeti umumiyesi açık bir şekilde yapılan tahkir ve tezyifin bile husule getiremeyeceği önemli tesir ve akisler doğurmaktadır.

İma yolu ile suizannı davet edecek mahiyette bulunan yazıların umumi efkârı bulandırmak ve cemiyetin düzenini bozmaktaki tesirlerinin dereceleri çok vakit açık bir surette yapılan hakaret ve tezyifin husule getireceği tesirlerden daha üstün bulunmaktadır.

Yine son zamanlarda Büyük Millet Meclisinin meşru olmadığı hakkında ortaya birçok iddialar atıldı. Kanun dairesinde teşekkül eden ve Türk Milletinin yegâne ve hakikî mümessili olup onun adma egemenlik hakkını da kullanan Büyük Millet Meclisine vâkı bu gibi tecavüz ve hareketlerin, memleketin birlik ve düzenini bozması ve halkın güvenini sarsması itibariyle, suç sayılarak ceza müeyyidesi altına konulması uygun görülmüştür.

Bu sebeplerle, maddenin birinci ve ikinci fıkraları birleştirilerek tahkir ve tezyifin ima yolu ile suizannı davet edecek şekil ve mahiyette işlenmesi halide nazarı itibara alınmış ve Büyük Millet Meclisinin meşruiyeti hakkında tereddüt uyandırabilecek herhangi bir fiil ve harekette bulunanlarla ona dil uzatanları da cezalandırmak maksadıyla maddeye bir fıkra ilâve edilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasına göre, kanunlara alenen sövmek bir cürümdür. Fakat önem ve tesirleri kanunlardan hiç aşağı bulunmayan Büyük Millet Meclisi kararlarına sövme fiilinin ceza müeyyidesi altına konulmamış olması maddenin mühim bir boşluğunu teşkil etmektedir.

Büyük Millet Meclisinin kanun şeklinde tecelli eden iradesine sövme fiili suç teşkil ettiği halde; karar şeklinde tecelli eden iradesine karşı işlenen bu gibi fiillerin suç sayılmamasının sebebi ilmen ve mantıkan izah edilemez. Binaenaleyh kanunun bu boşluğunu gidermek için Büyük Millet Meclisi kararlarına sövenlerin de cezalandırılmalarının uygun olacağı düşünülmüştür.

Netice olarak: Türk Ceza Kanununun 159 ncu maddesi, yukarda izah edilen maksatlarla yeniden tanzim edilmiştir.

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/13

Kurur No. 3

11. IX. 1946

Yüksek Başkanlığa

Türk Ceza Kanununun 140 ve 159 neu maddelerinin değiştirilmesine dair Adalet Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunun 2. IX. 1946 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan tasarının Komisyonumuza havale ve tevdi buyurulması üzerine ihtiva eylediği hükümler Adalet Bakanı Mümtaz Ökmen hazır olduğu halde incelendi ve görüşüldü.

140 nci maddede yapılması teklif olunan değişikliklerden biri maddeye vuzuh verilmesinden diğeri ise yeni bir suçun unsurları tâyin ve tesbit olunarak aynı ceza müeyyidesi altına alınmış olmasından ibarettir. Memleket dâhilinde ikamet etmekte olan bir yurttaşın Devletin harıçteki itibar veya nüfuzunu kırarak surette dâhil vaziyeti hakkında yabancı bir memlekette asılsız, mübalağalı veya maksadı mahsusa müstenit havadis ve haberler yayması veya millî menfaatlara zarar verecek herhangi bir faaliyette bulunması yürürlükte bulunan 140 nci maddenin şumulu dışında kaldığı ve bu itibarla yurttaşın yabancı bir memlekette bugibi hareket veya faaliyette bulunmuş olması şartının maddenin esas unsurunu teşkil eylediği Hükümet gerekçesinde beyan ve izah olunduktan sonra 140 nci maddede yazılı fiil ve hareketlerin yurt içinde veya dışında bulunan yurttaşlar tarafından işlenmiş olması bakımından bir fark gözetilmesi yerinde görülmiyerek maddenin bu farkı kaldıracak şekilde tadili teklif olunmaktadır.

Komisyonumuzda bu hususta yapılan inceleme ve görüşmede Komisyon üyelerinin bir kısmı, 140 nci maddede yazılı suçu işleyen vatandaşın, memleket içinde veya dışında bulunması bakımından herhangi bir fark ihdas edilemeyeceği tabii olmakla beraber bugün yürürlükte olan metnin esasen böyle bir fark yaratmamış olduğu mütalâasında bulunmuşlardır. Neticede suçu işleyen vatandaşın memleket dışında bulunması halinde ceza görmesi esası kabul edilmiş iken memleket dâhilinde ikamet

eden bir vatandaşın aynı suçu işlemiş olmasını ceza müeyyidesine tâbi tutmak ve bu bakımdan bir fark yaratmak doğru görülmediğinden bu kısma taallük eden değişikliğin kabulüne karar verilmiştir.

Maddede yapılan ikinci değişikliğe gelince: Hükümet gerekçesinde « son zamanlarda yalnız memleketimizi alâkadar eden birtakım meseleler hakkında yabancıların müdahalesini istiyen yazıların intişar ettiği kaydolulduktan sonra bu hareketlerin milletin itibarını kırmakla kalmayıp memleketin birlik ve düzenini bozduğu ve esasen bir Devletin dâhilî ve harici işlerine yabancıların müdahalesini istemenin o Devletin egemenlik ve istiklâlini ortadan kaldırmasını istemekten başka bir şey olmadığı » gözönünde tutulacak olursa bu kabîl fiil ve hareketlerin ceza müeyyidesi altına alınması zaruri bulunduğu beyan ve izah olunmuştur.

Komisyonumuzda bu hususta yapılan görüşmelerde, ceza müeyyidesi altına alınmak istenilen Devletin egemenlik ve istiklâlini ortadan kaldırmağa mâtuf fiil ve hareketler, esasen bugün yürürlükte olan 125 nci maddede tekliften çok daha ağır müeyyideler altına alınmış olmakla beraber bu kabîl hareketler hattâ Devletin istiklâlini tenkis veya sâdece Millî menfaata zarar verecek bir mahiyet taşımak gibi daha hafif şekillerinde dahi 125 ve 161 nci maddelerde müeyyide altına alınmış olduğundan 140 nci maddeye bu hususta herhangi bir ilâveye lüzum olmadığı oy birliğiyle karar altına alınmıştır. 159 neu maddede yapılması teklif olunan değişiklikler tatbikatta görülen bazı noksanları izale ve aynı zamanda hedef ve mevzuu tamamiyle anlaşılabilir ve fakat sarîh bir şekilde ifade olunmamış olan hakaret ve tezyif fiillerini de ceza esaslarına uygun bir şekilde müeyyide altına almak hususlarından ibaret olup madde komisyonumuzca bu maksadı temin edici ve Ceza Kanununun diğeri maddeleriyle ahenkli bir şekilde yeni baştan kaleme alınmıştır. Bu mad-

denin birinci fıkrasında yazılı bakanlıkları tahkir ve tezyif fiillerini ayrı bir fıkrada değişik ceza hadlerine tâbi tutmak hususunda yapılan teklif beş oya karşı çoklukla reddolunmuş ikinci ve üçüncü fıkralar iki ayrışık oya karşı çoklukla kabul olunmuştur.

159 neu maddenin birinci fıkrasında yapılmış olan değişiklik 160 ncı maddede buna muvazi olarak bir değişiklik yapılmasını zaruri kıldığından 160 ncı maddenin de 159 neu maddenin birinci fıkrasında yazılı hususları tamamen şumulüne alacak şekilde tanzim ve teklifi oy birliğiyle karar altına alınmıştır. Tasarı 140, 159 ve 160 ncı maddelerde Hükümetle mutabık olarak komisyonumuzca yapılan değişikliklerle birlikte Kamutayın Yüce tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Ko. Baş.

Kayseri
R. Özsoy

Sözcü

Zonguldak
Ş. Devrin

Kâtip

Malatya
Ş. Tugay

Afyon K.
H. Bozca

Bursa
A. Akgüç

Erzincan
A. H. Fırat

İstanbul
A. M. Berkman
İmzada bulunamadı

Kayseri
S. A. Feyzioğlu
İmzada bulunamadı

Konya
H. Karagülle

Antalya
N. Aksoy

Denizli
N. Küçükaka

Balıkesir
O. N. Burcu

Diyarbakır
F. Kalfagil

İsparta
R. Güllü

İzmir
E. Oran

Kırşehir
S. Kuruthuoğlu

Trabzon
F. A. Barutçu
İmzada bulunamadı

Trabzon
R. Karadeniz

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türk Ceza Kanununun 140 ve 159 ncu maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 140 ve 159 ncu maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Madde 140. — Devletin haricte itibar veya nüfuzunu kıracak şekilde asılsız mübalâğalı veya maksadı mahsusa müstenit havadis veya haberler yayan veya nakleden veya millî menfaatlara zarar verecek herhangi bir faaliyette bulunan veya Devletin iç ve dış işleri hakkında yabancıların müdahalesini istemeğe mâtuf herhangi fiil ve harekette bulunan yurttaş beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Madde 159. — Türklüğü, Büyük Millet Meclisini, Cumhuriyeti, Hükümeti, Bakanlıkları, Devletin askerî veya Emniyet veya muhafaza kuvvetlerini veya Adliyenin mânevî şahsiyetini, ima yolu ile olsa dahi, alenen tahkir ve tezyif edenler bir seneden altı seneye kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

Büyük Millet Meclisinin meşruiyeti hakkında ima yolu ile suizannı davet edecek şekil ve mahiyette olsa dahi herhangi bir fiil ve harekette bulunanlara da ayn ceza verilir.

Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına ve Büyük Millet Meclisi kararlarına alenen sövenler altı ayı geçmemek üzere hapis ve (30) liradan (100) liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Türklüğü tahkir ve tezyif, yabancı bir memlekette bir Türk tarafından işlenirse verilecek ceza üçte birden eksik olmamak üzere artırılır.

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türk Ceza Kanununun 140, 159 ve 160 ncu maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 140, 159 ve 160 ncu maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Madde 140. — Devletin haricte itibar veya nüfuzunu kıracak şekilde Devletin dâhili vaziyeti hakkında yabancı bir memlekete asılsız, mübalâğalı veya maksadı mahsusa müstenit havadis veya haberler neşreden veya millî menfaatlara zarar verecek herhangi bir faaliyette bulunan vatandaş beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapse konulur.

Madde 159. — Türklüğü, Cumhuriyeti, Büyük Millet Meclisini, Hükümetin mânevî şahsiyetini, Bakanlıkları, Devletin askerî veya emniyet veya muhafaza kuvvetlerini veya adliyenin mânevî şahsiyetini alenen tahkir ve tezyif edenler veya Büyük Millet Meclisinin meşruiyeti hakkında suizannı davet edecek şekilde alenen mütecavizane fiil ve hareketlerde bulunanlar bir seneden altı seneye kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Birinci fıkrada beyan olunan cürümlerin irtikâbında hakaret veya tecavüze uğrayanın adı sarahaten zikredilmemiş veya hakaret veya tecavüz üstükapalı geçirilmiş olsa bile mahiyetinde ve birinci fıkrada yazılı olanlardan birine mâtuf olduğunda tereddüt edilmeyecek derecede karineler varsa hem tecavüze uğrayanın adı zikredilmiş hem de tahkir, tezyif veya tecavüz tasrih kılınmış gibi muamele olunur.

Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına veya Büyük Millet Meclisi kararlarına alenen sövenler 15 günden altı aya kadar hapis ve 30 liradan 100 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Türklüğü tahkir ve tezyif yabancı memlekette bir Türk tarafından işlenirse verilecek ceza üçte birden eksik olmamak üzere artırılır.

Madde — 160 — 157 nci maddede yazılı suç işleyenlerle Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına ve Büyük Millet Meclisi kararlarına alenen sövenler hakkında takibat yapmak selâhiyeti doğrudan doğruya Cumhuriyet savcularına aittir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür

Başbakan	Adalet Bakanı
<i>E. Peker</i>	<i>M. Ökmen</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>C. C. Toydemir</i>	<i>Ş. Sökmensüer</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>H. Saka</i>	<i>H. N. Keşmir</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>Reşat Ş. Sirer</i>	<i>C. K. İncedayı</i>
Ekonomi Bakanı	Sağlık ve Sosyal Y. Bakanı
<i>T. B. Balta</i>	<i>Dr. B. Uz</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>T. Coşkan</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>Ş. Koçak</i>	<i>A. İnan</i>
Çalışma Bakanı	
<i>Dr. S. İrmak</i>	

158 nci maddede yazılı hal ile 159 ncu maddenin birinci fıkrasında beyan olunan hususlar hakkında takibat yapılması Adalet Bakanlığının iznine bağlıdır.

MADDE 2 — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.